

Стенграма виступу президента НаУКМА А.Мелешевича на міжнародному семінарі «Науково-освітнє співробітництво в галузі природничих наук між університетом та інститутами Академії наук: досвід Польщі та України» (НаУКМА, 17 листопада 2016 р).

Наше спільне завдання на сьогоднішній вечір окреслити дорожню карту співпраці між університетом та інститутами академії наук в галузі хімії та біології.

Не секрет, що кожний університет хоче бачити себе на найвищих місцях в національному рейтингу, а амбітні університети зазіхають на світові рейтинги. Ми – амбітний університет і ніколи цього не приховували.

Сучасний класичний університет – це дослідницький університет, який має

- висококласних науковців,
- розвинуту дослідницьку інфраструктуру
- є привабливим для талановитої молоді, яка мріє навчатися саме тут, зростати як дослідник – саме тут, залишитись працювати, реалізовуватись і передавати свої знання та досвід студентам – саме тут.

Сучасний класичний університет не може існувати без природничих програм. Тоді це вже буде Вища школа суспільних наук, або гуманітарних студій, або правнича школа. І такі вищі школи існують в багатьох країнах світу. І є відомими та успішними. Ми це добре знаємо і маємо плідні контакти з такими Вищими школами.

Але Могілянка відновлювалась саме як класичний університет. Можливо не всі про це знають і декого це здивує, але **першими** факультетами, які здійснювали **перший** набір студентів були:

- факультет гуманітарних наук,
- факультет суспільних наук
- та факультет природничих наук.

Зараз в НаУКМА 6 факультетів (32 кафедри), 35 наукових центрів. За двадцять років ми зросли, добились визнання в Україні та закордоном в галузі правничих наук, економічних та соціальних наук. Водночас маємо визнати, що на сьогоднішній день нашому природничому факультету не вдалось посісти достойне місце в Україні. Досить часто чуєш здивовані питання: «А хіба Могілянка готує хіміків? фізиків? біологів?». Так, Могілянка готує і фізиків, і хіміків, і біологів, і екологів. Могілянка пишається своїми випускниками, які працюють в університетах та інститутах академії наук України, які роблять успішну кар'єру і в наукових лабораторіях закордоном. Наш факультет природничих наук здійснює набір на перший курс бакалаврату на спеціальності: екологія, біологія, хімія, фізика. В середньому набираємо 20-30 першокурсників на кожну зі спеціальностей. Найважче з фізикою та хімією. До захисту бакалаврських кваліфікаційних робіт доходять далеко не всі. Вчитись важко... Середня школа не надає зараз належної підготовки. І це проблема не тільки нашого університету, така ситуація по всій Україні.

Зараз для Могілянки пріоритетним, критично важливим є розвиток факультету природничих наук. Це серйозний виклик для нас, оскільки вирішення цієї задачі

вимагає створення сучасної наукової інфраструктури, лабораторій, що мають новітнє обладнання для проведення досліджень. Вимагає Фінансування з великої літери.

Ще одним пріоритетом для нас є реформування аспірантури, яка є третім рівнем освіти в університетах за кордоном. Ми були першими, хто започаткував бакалаврські програми, а згодом -магістерські. Ми не боїмось змін, маємо досвід у просуванні реформ і вміємо відстоювати свої позиції. За більш ніж 20 років у нас сформувалась мережа партнерських університетів, дослідницьких центрів, фондаций, які знають і цінують Могілянку як відкритий, демократичний університет, в якому відсутня корупція.

Репутація є вагомим аргументом при виборі партнерів для реалізації структурних проектів, пов'язаних з реформуванням вищої освіти. Ми були і лишаємось успішними в цьому секторі, маємо досвід подачі на конкурс проектів, які здобували фінансування, і ми завжди виконували взяті на себе зобов'язання. Нас знають і нам довіряють.

Реформування аспірантури передбачає перетворення цього звичного для України (власне, всіх пострадянських країн) інституту підготовки дисертацій на **структуровані докторські програми**. Це завдання непросте, але надзвичайно цікаве і творче. І про це ми детальніше поговоримо сьогодні. Але реформована аспірантура не може існувати в повітрі, вона має спиратись на наукові інституції, лабораторії, наукові групи, які активно працюють. Структуровані докторські програми – це навчання через дослідження. Без серйозних досліджень воно стає неможливим. Це виклик, як для університетів, так і для інститутів академії наук.

За радянських часів були чітко визначені завдання вищих навчальних закладів та інститутів НАН і галузевих інститутів. Вищі навчальні заклади – вчать, інститути – досліджують. Такий розподіл функцій був жорстко закріплений розподілом державного фінансування. Такий розподіл сформував прірву між науковим потенціалом університетів та академічних інститутів. Неспроможність держави фінансувати наукові дослідження її поглибила.

Реформування аспірантури (третього рівня вищої освіти) може і має стати мостом, який об'єднає академічні інститути та університети. Могілянка ініціювала створення Докторських шкіл, ми готові до співпраці і шукаємо надійних партнерів для імплементації структурованих докторських програм.

Я впевнений, що партнерів в галузі хімічних та біологічних наук ми вже знайшли. Ми цінуємо Вашу готовність до спільної розбудови докторських програм, яка була підтверджена ліцензуванням спільної міжінституційної аспірантури.

Щиро кажучи, ми усвідомлюємо, що однією з рушійних сил до об'єднання з нами і створення спільної аспірантури була невизначеність з процедурою ліцензування в інститутах академії наук. Логічним є прагматичне рішення проліцензувати свою аспірантуру і почуватися незалежними.

Але переконаний, що працювати в команді і змінювати стан науки в Україні перспективніше. Ми прагнемо спільно з вами сприяти збереженню та посиленню найкращих наукових шкіл в Україні, не допустити, щоб в ході реформ, які неминучі, разом з пелюшками не викинули й дитя.

Зараз ми з вами опинились в одному човні, який сидить на міліні. Давайте разом докладемо зусиль і зіштовхнем його, а далі вигрібати буде легше.

25 років тому, ніхто не вірив в можливість реалізації ідеї В'ячеслава Степановича Брюховецького про відродження Києво-Могилянської академії як класичного університету. Це виглядало авантюрою.

Але МИ є, НАС знають, ми посідаємо високі місця в національних рейтингах.

Зараз, з огляду на фінансовий стан в Україні, на стан академічної, галузевої та університетської науки, наше амбітне бажання стати дослідницьким університетом, в якому на перших позиціях будуть досягнення в галузі природничих наук, може здаватись теж нездійсненим.

Але... "We have a dream!" і віримо в успіх!

НаУКМА, Київ, 17 листопада 2016 р.